

141. *Callitriche hermaphroditica* L. — Վարսագեղ հերմաֆրոդիտ — Болотник гермафродитный

CR B 1 ab(iii) + 2 ab(iii)

© Richard V. Lansdown

Կարեգորիա: Կրիտիկական վիճակում գտնվող տեսակ է: Կովկասում հայտնի է միայն Հայաստանում: Տարածման և բնակության շրջանների մակերեսը 10 քառ. կմ–ից պակաս է: Տեսակին սպառնում է անհետացում՝ կապված կլիմայի գլոբալ փոփոխության և անօրոգիս գործունեության հետ:

Հայաստանի Կարմիր գրքի առաջին հրատարակության մեջ ընդգրկված չէր:

Ընդգրկված չէ նաև CITES–ի և Բեռնի կոնվենցիաների հավելվածներում:

Նկարագրություն: Ամբողջությամբ ջրում առկված միամյա լողացող բույս է: Տերևները՝ մանր, գծային, մուգ կանաչ, բաժանցիկ, մեկ ջրով: Ծաղիկները՝ տերևների անոթներում, առանց ծաղկակիցների: Ծաղկապատը՝ բացակայում է: Պտուղը չոր, լայն–թևավոր չորս բրբակներով և չորս սերմերով:

Տարածում: Հայաստանում հանդիպում է միայն Ապարանի ֆլորիստիկական շրջանում, Չիլի լճում: AOO 4 քառ. կմ է: Լոկալիտետը՝ 1: Ընդհանուր արեալը, բացի Հայաստանից, ընդգրկում է Եվրեյասիայի և Հյուսիսային Ամերիկան:

Կենսաբանական, էկոլոգիական և ֆիտոգենոլոգիական առանձնահատկություններ: Աճում է վերին լեռնային գոտու ծ. մ. 2000 մ բարձրությունների վրա, լճակներում, ճահճացած տեղերում: Ծաղկում է հունիս–հուլիս ամիսներին, պտղաբերում՝ հուլիս–օգոստոսին:

Սահմանափակող գործոններ: Հազվագյուտություն, կլիմայի գլոբալ փոփոխություն:

Պահպանության միջոցառումներ: Պահպանության միջոցառումներ չեն իրականացվում: Պետք է կազմակերպել որոնողական աշխատանքներ՝ նոր աճելավայրեր հայտնաբերելու և պոպուլյացիայի վիճակը և ծավալը ճշտելու նպատակով, իրականացնել պոպուլյացիայի վիճակի մոնիթորինգ:

Category. Critically endangered species which is found in the Caucasus only in Armenia. The extent of occurrence and the area of occupancy are less than 10 km². The species is on the verge of extinction caused by global climate change and anthropogenic factor.

It was not included in the first edition of the Red Data Book of Armenia.

It is not included in the Annexes of CITES and that of the Bern Convention.

Description. Aquatic, completely submerged annual plant. Leaves small, linear, dark green, transparent, 1–veined. Flowers axillary, without bracts. Perianth absent. Fruit dry, with 4 broadly alate excrescences, 4–seeded.

Distribution. In Armenia it occurs only in Aparan floristic region (Chilli Lake). AOO is 4 km². The number of locations is 1. The main area of distribution includes Eurasia and North America.

Ecological, biological and phytocoenological peculiarities. Grows in upper mountain belt, at the altitude of 2000 meters above sea level, in the lake lets and swampy places. Flowering from June to July, fruiting from July to August.

Limiting factors. Restricted the extent of occurrence and the area of occupancy, climate change.

Conservation actions. No conservation actions. Necessary: survey on population numbers and range, search of new habitats, monitoring of the state of the population.

Մկգրնադրյուններ/References

Հայաստանի ԳԱԱ Բուսաբանության ինստիտուտի հերբարիումի նյութեր

Herbarium materials of the Institute of botany of NAS RA
Аветисян В. Е. 1987. Род *Callitriche* L. Флора Армении, 8: 164–165. Ереван.

Կազմող՝ Ն. Խանճյան

Compiler N. Khandjyan

142. *Campanula caucasica* M. Bieb. — Ջանգալի կոճկալի — Колокольчик кавказский

$$CRB\ 1\ ab(iii) + 2\ ab(iii)$$

© Մարինե Հովհաննիսյան
© Marine Oganesian

Մկգրնադրյուններ\References

Հայաստանի ԳԱԱ Բուսաբանության ինստիտուտի,
Ռուսաստանի ԳԱ Վ. Լ. Կոմարովի անվան Բուսաբանության ինստիտուտի, Վրաստանի ԳԱ Բուսաբանության ինստիտուտի հեղափոխմների նյութեր
Herbarium materials of the Institute of botany of NAS RA
V.L.Komarov's Botanical institute of AS RF, Institute of Botany of AS of Georgia.

Оганесян М. Э. 1999. *Campanula caucasica* M. Bieb. – новый вид для флор Армении и Карабаха. Флора, растительность и растительные ресурсы Армении, 12: 59–60. Ереван.

Оганесян М. Э. Эколого-географический анализ кавказских представителей семейства *Campanulaceae*. Флора, растительность и растительные ресурсы Армении, 14: 67–81. Ереван.

Оганесян М. Э. 2008. *Sampranulaceae*. Конспект флоры Кавказа, 3(1): 139–162. Санкт-Петербург–Москва.

Նազնով՝ Մ. Է. Հովհաննիսյան

Compiler M. E. Oganessian

Կարեգորիա: Երիտիկական վիճակում գտնվող տեսակ է: Կովկասի էնդեմիկ է: Հայաստանում հայտնաբերված է վերջերս, հայտնի է մեկ արարյալացիա տեսակի ընդհանուր արևալի հարավային սահմանում: Տարածման և բնակչության շրջանների մակերեսը 10 քառ. կմ-ից պակաս: Տեսակին սպառնում է աճեավայրերի պայմանների կամպիտաբյան՝ Մոսքի ոսկու արդյունահանման կամբինատի գործունեության ընդլայնման և արածեցման պատճառով:

Հայաստանի Կարմիր զորի առաջին հրատարակության մեջ
բնոցարկված էր:

Ընդգրկված չէ CITES-ի և Բեռնի կոնվենցիաների հավելվածներում:

Նկարագրություն: Բազմամյա կոճղարմատավոր խոտաբույս է: Ցողունները՝ ուղիղ կանգնած, 10–20 սմ բարձրության: Մաղիկները՝ (1) 3–7(10) հատ, կապտամանուշակագույն՝ խմբված հորսմանման ծաղկաբույրերում: Վարդակի և ստորին ցողունային տերևները՝ (լայն-) նշտաբան, ձվավոր կորոնի, բիբերի երկարությամբ 1–2-ին հավասար: Մաղիկները՝ կապտամանուշակագույն:

Տարածում: Հայաստանում հայտնի է միայն Մևանի ֆոքրիստիկական շրջանում՝ Սոթ գյուղի շրջակայքում: AOO 4 քառ. կմ է, լուկախետեր՝ 1: Տեսակի հիմնական պոպուլյացիան գտնվում է Կովկասի գլխավոր լեռնաշղթայի արևելյան ծայրամասում: Հայտնի են նաև 2 աճելավայրեր Գարաբաղում:

Կենսաբանական, Էկոլոգիական և Ֆիզիոգենոլոգիական առանձնահատկություններ: Աճում է ենթալպյան զառում, ծ. մ. 2150–2250 մ բարձրությունների վրա, մարզագեանու–տափաստանում քարերի մեջ: Մալիկում է հուլիս–օգոստոս ամիսներին, պտղաբերում՝ օգոստոս–սեպտեմբերին:

Մահմանափակող գործոններ: Մահմանափակիչ տարածման և բնակչության շրջաններ, սնելավայրերի կորստառ կամ դեգրադացիա՝ լեռնա-ապրյունահանող արդյունաբերության և արածեզման հետևանքով:

Պահպանության միջոցառումներ: Պահպանություն չի իրականացվում: Անհրաժեշտ է իրականացնել պապուլացիայի վիճակի մոնիթորինգ:

Category. Critically endangered species. Endemic of the Caucasus. The species has been found in Armenia recently. One population is known in the southern border of the main area of distribution of the species. The extent of occurrence and the area of occupancy are less than 10 km². The species faces changes in habitat conditions caused by the expansion and exploration of gold mining industry and grazing.

It was not included in the first edition of the Red Data Book of Armenia.

It is not included in the Annexes of CITES and that of the Bern Convention.

Description. Perennial herb with creeping rhizomes. Stems erect, 10–20 cm. Flowers lilac-blue, (1) 3–7 (10), in paniculate inflorescence. Rosette and lower cauline leaves (broadly) lanceolate, narrowed in petiole, equal to 1–2 length of blade.

Distribution. In Armenia it is found only in Sevan floristic region, in the surroundings of the village Sotk. AOO is 4 km². The number of locations is 1. The main population of the species is situated in the easternmost part of the Greater Caucasus Mountain Range. Two locations are also found in Karabagh.

Ecological, biological and phytocoenological peculiarities. Grows in sub-alpine belt, at the altitudes of 2150–2250 meters above sea level, in the meadow–steppes, among rocks. Flowering from July to August, fruiting from August to September.

Limiting factors. Restricted extent of occurrence and area of occupancy, loss/degradation of habitats caused by mining industry and overgrazing.

Conservation actions. No conservation actions. Necessary: monitoring of the population state.

143. *Campanula massalskyi* Fomin — Զանգակ Մասսալսկու — Колокольчик Массальского

$$CRB\ 1\ ab(iii) + 2\ ab(iii)$$

© Կամիլլա Թամանյան
© Kamilla Tamanyan

Սկզբնաղբյուրներ\References

Հայաստանի ԳԱԱ Բուսաբանության ինստիտուտի, Ռուսաստանի ԳԱ Վ. Լ. Կոմարովի անվան Բուսաբանության ինստիտուտի, Վրաստանի ԳԱ Բուսաբանության ինստիտուտի հեղափոխումների նյութեր

Herbarium materials of the Institute of botany of NAS RA
V. L. Komarov's Botanical institute of AS RF, Institute of
Botany of AS of Georgia.

Huber-Morath A. 1988. Letzte Ergänzungen zu P.H.Davis
"Flora of Turkey and the East Aegean Islands 1-9
(1965-1985). II. Candollea, 43: 27-72.

Oganesian M. 1995. Synopsis of Caucasian Campanulaceae. *Candollea*, 50: 275–308.

Оганесян М. Э. 1995. Campanulaceae. Флора Армении, 9: 27–67, Koeltz Scientific Books.

Оганесян М. Э. Эколого-географический анализ кавказских представителей семейства *Campanulaceae*. Флора, растительность и растительные ресурсы Армении, 14: 67-81

Оганесян М. Э. 2008 *Sampanulaceae*. Конспект флоры Кавказа, 3(1): 139–162. Санкт-Петербург–Москва.

Կազմող՝ Մ. Է. Հովհաննիսյան

Compiler M. E. Oganessian

Կարեգործի: Կրիստիկական վիճակում գտնվող տեսակ է: Հայանի է միայն մեկ արաբալոյացիա: Տարածման և բնակության շրջանների մակերեսը 10 քառ. կմ պակաս է: Տեսակին սպառնում է տարածման և բնակության շրջանների կրճատում մարդածին գործնի ազդեցության պատճառով:

Հայաստանի Կարմիր գրքի առաջին հրատարակության մեջ բնոգրկված էր 2 կարգավիճակով՝ հազվագյուտ տեսակ:

CHES-ի և Բեռնի կոնվենցիաների հավելվածներում ընդգրկված չէ:

Նկարագրություն: Կիսաքիլիկ՝ խիտ թաշյա թափառությամբ: Ցողունները՝ 4-20 սմ բարձրությամբ: Շաղկիկները՝ 1-5, հավաքված վառանիկաձև՝ աղկույզալիմ ծաղկաբույլերում, բաց երկնագույն: Տերևները՝ ձվաձև-սեպաձև, մսալի, սպիտակոտ եզրերով: Գեղազարդ-նյարտի բույս է:

Տարածում: Հայաստանում հայտնի է միայն Արտեմի լեռան տարածքում, Եփրատի ֆլորիստիկական շրջանում: АОО 8 քառ. կմ է, լոկալիտետը՝ 1: Հայաստանից դուրս հայտնի են 2 աճելավայրեր Հյուսիսարևելյան Անատոլիայում, որոնցից 1 (Դիգորչայ, Բեշքիլիսա)՝ մոտիկ է հայկականին:

Կենսաբանական, էկոլոգիական և ֆիզոցենոլոգիական առանձնահատկություններ: Աճում է միջին լեռնային գոտում, ծ. մ. 1100–1700 մ բարձրությունների վրա, հրաբխային ժայռերի վրա: Մետկոլում է հողի–օգստոս ամիսներին, սպաղարեում՝ օգոստոս–սեպտեմբերին:

Սահմանափակող գործոններ: Սահմանափակ տարածման և բնակության շրջաններ, աճելավայրերի կորստա կամ դեգրադացիա՝ Արաբների լեռից օրսխլիանի և պեռլիաի արքյունախանման հեաեաեքոլ:

Պատկանություն միջոցառումներ: Պատկանություն գործադրություններ չեն իրականացվում: Անհրաժեշտ է իրականացնել պարաօլյայի վիճակի մոնիթորինգ, ստեղծել նոր ԲՀՊՏ Արտենի լեռնագագաթի վրա:

Category. Critically endangered species. Only one population is known. The extent of occurrence and the area of occupancy are less than 10 km². The species faces decline of the extent of occurrence and the area of occupancy caused by anthropogenic factor.

It was included in the first edition of the Red Data Book of Armenia under Category 2: Rare species.

It is not included in the Annexes of CITES and that of the Bern Convention.

Description. Densely velutinous dwarf semishrub. Stems 4–20 cm. Flowers light blue, 1–5, in corymbose–racemose inflorescence. Leaves ovate–cuneate, fleshy, undulate. Decorative plant.

Distribution. In Armenia it occurs only on Arteni Mountain in Shirak floristic region. AOO is 8 km². The number of locations is 1. Two populations are found beyond the borders of Armenia in North-East Anatolia, one of which is close to the Armenian one (Digor-chai, Beshkilisa).

Ecological, biological and phytocoenological peculiarities. Grows in middle mountain belt, at the altitudes of 1100–1700 meters above sea level, on the rocks of volcanic origin. Flowering from July to August, fruiting from August to September.

Limiting factors. Restricted extent of occurrence and area of occupancy, loss/degradation of habitats caused by obsidian and perlite extraction in Arteni Mountain.

Conservation actions. No conservation actions. Necessary: monitoring of the population state, establishment of new specially protected area in Arteni Mountain.

144. *Campanula minsteriana* Grossh. — Զանգակ Մինստերի — Колокольчик Минстера
(= *C. karakuschensis* Grossh.)

EN B 1 ab(iii) + 2 ab(iii)

© Մարինե Հովհաննիսյան
© Marine Oganessian

Սկզբնաղբյուրներ/References

Հայաստանի ԳԱԲ Բուսաբանության ինստիտուտի, Ռուսաստանի ԳԱ Վ. Լ. Կոմարովի անվան Բուսաբանության ինստիտուտի, Վրաստանի ԳԱ Բուսաբանության ինստիտուտի հերբարիումների նյութեր
Herbarium materials of the Institute of botany of NAS RA
V. L. Komarov's Botanical institute of AS RF, Institute of Botany of AS of Georgia.
Oganessian M. 1995. Synopsis of Caucasian Campanulaceae. Candollea, 50: 275–308.
Oganessian M. Э. 1995. Campanulaceae. Флора Армении, 9: 27–67. Koeltz Scientific Books.
Oganessian M. Э. Эколого-географический анализ кавказских представителей семейства Campanulaceae. Флора, растительность и растительные ресурсы Армении, 14: 67–81. Ереван.
Oganessian M. Э. 2008. Campanulaceae. Конспект флоры Кавказа, 3(1): 139–162. Санкт-Петербург–Москва.
Կազմող՝ Մ. Է. Հովհաննիսյան
Compiler M. E. Oganessian

Կարեգործիչ: Վտանգված տեսակ է: Գտնվում է ընդհանուր արևալի հյուսիսային սահմանում: Տարածման և բնակության շրջանների մակերեսը 500 քառ. կմ–ից պակաս է:

Հայաստանի Կարմիր գրքի առաջին հրատարակության մեջ ընդգրկված էր *C. karakuschensis* Grossh. անվանումով 2 կարգավիճակով՝ հազվագյուտ տեսակ:

CITES-ի և Բեռնի կոնվենցիաների հավելվածներում ընդգրկված չէ:

Նկարագրություն: Կիսաբալիկ՝ բարձրկանման ճիւղառաջացող բույսեր: Յուրմուկները՝ վեր բարձրացող, 4–16 սմ երկարությամբ: Վարդակալի տերևները՝ թիսնման, սեպաձև ձգված կոթունի: Ծաղիկները 1–4, վահանիկանման ծաղկաբույլերում, կապառման շուկազույգ: Գեղազարդային բույս է:

Տարածում: Հայաստանում հանդիպում է միայն Դարեղեգիսի ֆլորիստիկական շրջանում (Տիգրանաշեն և Զանգակատուն գյուղերի միջև, Նաշիկ, Գնիշիկ, Գանձակ, Խնձորտա): EOO 380 քառ. կմ է, AOO՝ 28 քառ. կմ, լոկալիտները՝ 3: Հայաստանից բացի աճում է Նախիջևանում, Արևելյան Անատոլիայում, Հյուսիսարևմտյան Իրանում, որտեղ նույնպես հազվագյուտ է հանդիպում:

Կենսաբանական, էկոլոգիական և ֆիտոցենոլոգիական առանձնահատկություններ: Աճում է միջին լեռնայինից մինչև ալպյան գոտի, ծ. մ. 1200–3000 մ բարձրությունների վրա, կարարային ժայռերին: Ծաղկում է հունիս–օգոստոս ամիսներին, պտղաբերում՝ հուլիս–սեպտեմբերին:

Սահմանափակող գործոններ: Սահմանափակ տարածման և բնակության շրջաններ:

Պահպանության միջոցառումներ: Պահպանության գործողություններ չեն իրականացվում: Անհրաժեշտ է իրականացնել պոպուլյացիայի վիճակի մոնիթորինգ:

Category. Endangered species. The species grows in the northern part of the main area of distribution. The extent of occurrence and the area of occupancy are less than 500 km². The species faces decline of the extent of occurrence and the area of occupancy caused by anthropogenic factor.

It was included in the first edition of the Red Data Book of Armenia under the name *C. karakuschensis* Grossh. under Category 2: Rare species.

It is not included in the Annexes of CITES and that of the Bern Convention.

Description. Dwarf cushion-shaped semishrub. Stems ascending, 4–16 cm. Flowers light lilac-blue, 1–4, in corymbose inflorescence. Rosette leaves spatulate, narrowed in petiole. Ornamental plant.

Distribution. In Armenia it grows only in Daregis floristic region (between Tigranashen and Zangakatun villages, vicinity of Khachik, Gnishik, Gandzak, Khndzorut villages). EOO is 380 km², AOO is 28 km². The number of locations is 3. Beyond the borders of Armenia the species grows in Nakhichevan, East Anatolia, North-West Iran, where it is also rare.

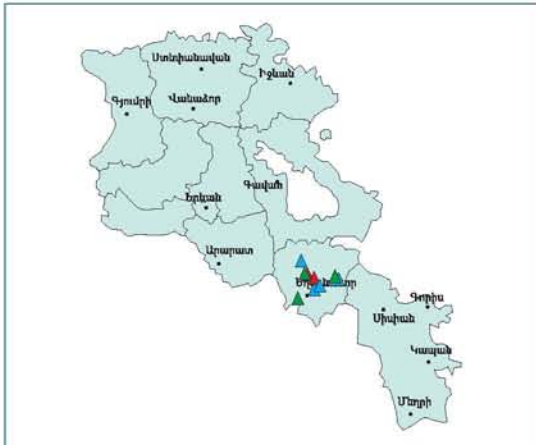
Ecological, biological and phytocoenological peculiarities. Grows from middle mountain to alpine belt, at the altitudes of 1200–3000 meters above sea level, on limestone rocks. Flowering from June to August, fruiting from July to September.

Limiting factors. Restricted extent of occurrence and area of occupancy.

Conservation actions. No conservation actions. Necessary: monitoring of the population state.

145. *Campanula propinqua* Fisch. & C. A. Mey. — Զանգակ ազգակից — Колокольчик родственный

VU* B 1 ab(iii) + 2 ab(iii)

© Գեորգի Ֆայվշ
© Georgi Fayvush

Կարեգործիք: Խոցելի տեսակ է: Տարածման և բնակության շրջանների մակերեսը 500 քառ. կմ-ից պակաս է: Նկատի ունենալով, որ տեսակի հիմնական տարածման շրջանը գտնվում է Հայաստանից դուրս, սպառնալիքի կառեգործիքի իջեցվել է մինչև VU:

Հայաստանի Կարմիր գրքի առաջին հրատարակության մեջ ընդգրկված չէր:

Ընդգրկված չէ CITES-ի և Բեռնի կոնվենցիաների հավելվածներում:

Նկարագրություն: Եղանածև ճյուղավորված միամյա խոտաբույս՝ 3–15 (30) սմ բարձրությամբ: Ստորին ցողունային տերևները՝ բիսման, ձգված ոչ պարզ երևացող կոթունի: Մաղիկները՝ զազարնային և ճյուղավորված ցողունների անկյուններում, կարճ կոթերով, զանգակաձև՝ ծաղարած, կախաձևով շաղկապում, հիմքում՝ դեղնավուն: Գեղազարդային բույս է:

Տարածում: Հայաստանում հանդիպում է միայն Դարեղեգիսի ֆյուրիսիկական շրջանում (Դարբ գետի հովիտ, Արփա, Եղեգիս, Եղեգնաձոր): EOO 360 քառ. կմ է, AOO՝ 32 քառ. կմ, լոկալիտետները՝ 4: Հայաստանից բացի, աճում է Նախիջևանում, Հարավային և Արևելյան Անատոլիայում, Սիրիական անապատում, Հյուսիս-արևմտյան Իրանում:

Կենսաբանական, էկոլոգիական և ֆիտոցենոլոգիական առանձնահատկություններ: Աճում է միջին լեռնային գոտում, ծ. մ. 1200–1600 մ բարձրությունների վրա, խճաքառա և ավազային քավվածքների վրա: Մաղկում է մայիս-հունիս ամիսներին, պտույրերում՝ հունիս-հուլիսին:

Սահմանափակող գործոններ: Սահմանափակ տարածման և բնակության շրջաններ, աճելավայրերի կորուստ կամ դեգրադացիա՝ Արփա և Դարբ գետերի կիրճերում հողերի յուրացման հետևանքով:

Պահպանության միջոցառումներ: Պահպանության գործողություններ չեն իրականացվում: Ամերածելա է իրականացնել պտույտ-յացիայի վիճակի մոնիթորինգ:

Category. Vulnerable species. The extent of occurrence and the area of occupancy are less than 500 km². Taking into consideration that the general area of distribution is situated outside the borders of Armenia, the category of threat has been downgraded to VU.

It was not included in the first edition of the Red Data Book of Armenia.

It is not included in the Annexes of CITES and that of the Bern Convention.

Description. Dichotomously branched annual plant 3–15 (30) cm. Flowers mainly terminal, on short pedicels, campanulate–infundibular, bluish–violet, at base yellowish. Lower cauline leaves spatulate, narrowed into indistinct petiole. Ornamental plant.

Distribution. In Armenia it occurs only in Darelegis floristic region (valley of Darb river, Arpa, Yeghegis, Yeghegnadzor). EOO is 360 km², AOO is 32 km². The number of locations is 4. Beyond the borders of Armenia the species grows in Nakhichevan, East and South Anatolia, Syrian Desert, North–West Iran.

Ecological, biological and phytocoenological peculiarities. Grows in middle mountain belt, at the altitudes of 1200–1600 meters above sea level, on screes and sands. Flowering from May to June, fruiting from June to July.

Limiting factors. Restricted extent of occurrence and area of occupancy, loss/degradation of habitats caused by land development in the valley of the rivers Arpa and Darb.

Conservation actions. No conservation actions. Necessary: monitoring of the population state.

Սկզբնաղբյուրներ/References

Հայաստանի ԳԱԱ Բուսաբանության ինստիտուտի, Ռուսաստանի ԳԱ Վ. Լ. Կոմարովի անվան Բուսաբանության ինստիտուտի, Վրաստանի ԳԱ Բուսաբանության ինստիտուտի հերբարիումների նյութեր

Herbarium materials of the Institute of botany of NAS RA V.L.Komarov's Botanical institute of AS RF, Institute of Botany of AS of Georgia.

Oganesian M. 1995. Synopsis of Caucasian Campanulaceae. Candollea. 50: 275–308.

Оганесян М. Э. 1995. Campanulaceae. Флора Армении, 9: 27–67. Koeltz Scientific Books.

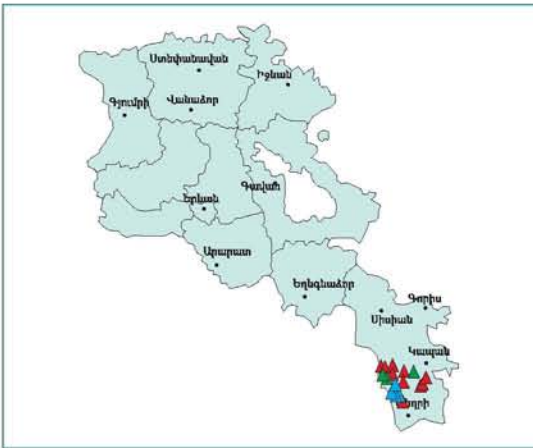
Оганесян М. Э. Эколого-географический анализ кавказских представителей семейства Campanulaceae. Флора, растительность и растительные ресурсы Армении, 14: 67–81.

Оганесян М. Э. 2008 Campanulaceae. Конспект флоры Кавказа, 3(1): 139–162. Санкт–Петербург–Москва.

Կազմող՝ Մ. Է. Հովհաննիսյան

Compiler M. E. Oganesian

146. *Campanula zangezura* (Lipsky) Kolak. & Serdyuk. — Զանգաշ զանգեզուրի — Колокольчик зангезурский

$$ENB \ 1 \ ab(ii,iii,iv) + 2 \ ab(ii,iii,iv)$$

© Էլեոնորա Գաբրիելյան
© Eleonora Gabrielyan

Սկզբնաղբյուրներ/References

Հայաստանի ԳԱԱ Բուսաբանության ինստիտուտի,
Ռուսաստանի ԳԱ Վ. Լ. Կոմարովի անվան Բուսաբանության ինստիտուտի, Վրաստանի ԳԱ Բուսաբանության ինստիտուտի հեղաբաժնիների նյութեր
Herbarium materials of the Institute of botany of NAS RA
V. L. Komarov's Botanical institute of AS RF, Institute of
Botany of AS of Georgia.

Oganesian M. 1995. Synopsis of Caucasian Campanulaceae. *Candollea*, 50: 275–308.

Оганесян М. Э. 1995. Campanulaceae. Флора Армении, 9: 27–67. Koeltz Scientific Books.

Оганесян М. Э. Эколого-географический анализ кавказских представителей семейства Campanulaceae. Флора, растительность и растительные ресурсы Армении, 14: 67–81. Ереван.

Оганесян М. Э. 2008 Sampranulaceae. Конспект флоры Кавказа, 3(1): 139–162. Санкт-Петербург–Москва.

Կազմող՝ Մ. Է. Հովհաննիսյան

Compiler M. E. Oganessian

Կարեգորհա: Վստանգված տեսակ է: Հայտնի է մեկ պոպուլյացիա: Տարածման և բնակության շրջանների մակերեսը 500 քառ. կմ-ից պակաս է: Տեսակին սպառնում է ասպրածման և բնակության շրջանների կրճատում հանքերի բաց շահագործման հետևանքով:

Հայաստանի Կարմիր զրքի առաջին հրատարակության մեջ ընդգրկված էր որպես *Symphphyandra zangezura* Lipsky 3 կարգավիճակով՝ կրճատվող տեսակ:

CTES-ի և Բեռնի կոնվենցիաների հավելվածներում ընդգրկված է:

Նկարագրություն: Բազմամյա խառնարույ է: Յարմը՝ 10-40 սմ բարձրության, պարզ կամ թույլ ճյուղավորված, 1 կամ սակավաթիվ ծաղիկներով: Վարդակալին և ստորին ցաղունային տերևները՝ մատնածև-խառված, կոթունավոր: Պսակը՝ ծիրանի-վարդագույն, համարյա ամփիանման: փաշանոթները՝ միաձուլված: Գ-եղավարդային տեսակ է:

Տարածում: Հայաստանում հանդիպում է Չանգեզուրի և Մեղրու ֆորքիստիկական շրջաններում (Չանգեզուրի լեռնաշղթայի հարավային մաս, Մեղրու լեռնաշղթա, դեպի արևելք մինչև Խոտատափ): EOO 430 քառ. կմ է, AOO՝ 60 քառ. կմ, լոկալիտետները՝ 5: Հայաստանից բացի, աճում է Նախիջևանում (Չանգեզուրի լեռնաշղթայի հարավային հատված) և Հյուսիսարևմտյան Իրանում (Դարապաղ լեռնաշղթա):

Կենսաբանական, Էկոլոգիական և Ֆիզիոգենեոլոգիական առանձնահատկություններ: Աճում է միջինից մինչև սպլայն գտաի, ծ. մ. 1600–3200 մ բարձրությունների վրա, ժայռոտ տեղերում: Մտկում է հուլիս–օգոստոս ամիսներին, պտղաբերում՝ օգոստոս–սեպտեմբերին:

Մահմանափակող գործոններ: Մահմանափակ տարածման և բնակչության շրջաններ, աճելավայրերի կորստա կամ դեգրադացիա՝ լեռնափայտահրելական գործունեության հեռանդով:

Պահպանության միջոցառումներ: Պապուլյացիայի մի մասը պահպանվում է «Արեխկ» ազգային պարկի սահմաններում: Անհրաժեշտ է խրակառնցել պապուլյացիայի վիճակի մոնիթորինգ:

Category. Endangered species. One population is known. The extent of occurrence and the area of occupancy are less than 500 km². The species faces decline of the extent of occurrence and the area of occupancy caused by the open exploitation of the mines.

In the first edition of the Red Data Book of Armenia it was included under the name *Symphyanthra zangezura* Lipsky under Category 3: Reducing species.

It is not included in the Annexes of CITES and that of the Bern Convention.

Description. Perennial herb. Stems 10–40 cm, unbranched or poorly branched, few-flowered. Corolla purplish-pink, almost rotate. Anthers connate. Rosette and lower cauline leaves petiolate, palmatipartite. Very decorative plant.

Distribution. In Armenia it occurs in Zangezur and Meghri floristic regions (south of Zangezur and Meghri mountain ranges at East up to the Khustup Mountain). EOO is 430 km², AOO is 60 km². The number of locations is 5. Beyond the borders of Armenia the species grows in Nakhichevan (southern part of Zangezur mountain range) and North-West Iran (Karadagh mountain range).

Ecological, biological and phytocoenological peculiarities. Grows from middle to alpine belt, at the altitudes of 1600–3200 meters above sea level, on rocks. Flowering from July to August, fruiting from August to September.

Limiting factors. Restricted extent of occurrence and area of occupancy, loss/degradation of habitats caused by mining industry.

Conservation actions. Part of the population grows on the area of "Arevik" national park. Necessary: monitoring of the population state.

147. *Allochrusa takhtajanii* Gabrielian & Dittr. — Ալոխրուզա Թախթաջյանի — Аллюхруза Тахтаджяна

$$CR B 1 \text{ } ab(iii,v) + 2 \text{ } ab(iii,v)$$

© ՀՀ ԳԱԱ Բուսաբանության ինստիտուտի հերբարիում
© Herbarium of the Institute of Botany of NAS of Armenia

Սկզբնաղբյուրներ/References

Հայաստանի ԳԱԱ Բուսաբանության ինստիտուտի
 հերբարիումի նյութեր

Herbarium materials of the Institute of botany of NAS RA
Габриэлян Э. Ц., Диттрих М. 1990. *Allochrysa takhtajanii*
(Caryophyllaceae) – новый эндемичный вид из Армении.
Биол. журн. Армении, 43, 3: 183–187. Ереван.

Կազմող՝ Ա. Ա. Ներսեսյան
Compiler A. A. Nersesyan

Կարեւորօրին: Կրթիական կիսակամ գտնվող տեսակ է: Հայաստանի Լեռնային: Հայաճի Է քնդամներ մեկ սրայուլացիա 10 քառ: կմ-ից պակաս տարածման և բնակուրյան շրջաններով: Աճում է գյուղատնտեսական հանդակների համար ինտենսիվ յուրացվող հողերի վրա:

Հայաստանի Կարմիր զորքի առաջին հրատարակության մեջ
ընդգրկված չէր:

Ընդգրկված չէ CITES-ի և Բեռնի կոնվենցիաների հավելվածներում:

Նկարագրություն: Կիսաթուփ՝ 20–40 սմ բարձրությամբ: Ամբողջ բույսը ծածկված է պարզ, ոչ գեղձային մազիկներով: Ծաղկաբույլը՝ աղյուսաձև: Բաժակը՝ 5–5,5 (6) մմ երկարությամբ, առամիկներով 1,5 մմ երկարությամբ: Պսակաբերքեր՝ սպիտակ, բաժակից խզվիլ մյուս ցցված, թույլ զոգավոր պսակաբերքով:

Տարածում: Հայտնի է միայն Երևանի ֆլորիստիկական շրջանում (Մուրեմսական գյուղի շրջակայք): АОО՝ 4 բառ. կմ, լոկալիտետը՝ 1:

Կենսաբանական, էկոլոգիական և ֆիզիոգենետիկական առանձնահատկություններ: Անում է սառլին լեռնային գոտում, ծ. մ. 800 մ բարձրություն վրա, չոր քարքարոտ լանջերին՝ կիսաանապատում: Մարդկում է հունիս ամսին, պտղաբերում՝ հունիս-հուլիսին:

Մասնամափակող գործոններ: Մասնամափակ տարածման և բնակության շրջաններ, աճերավայրերի կորստա կամ դեգրադացիա՝ կապված գյուղատնտեսական հանդակների համար հողերի յուրացման հետ:

Պատկանությունը միջոցառումներ: Պատկանությունը չի իրականացվում: Անհրաժեշտ է կազմակերպել հետազոտական աշխատանքներ՝ նոր աճեցվածքներ հայտնաբերելու համար, իրականացնել պոպուլյացիայի վիճակի մոնիթորինգ:

Category. Critically endangered species. Endemic of Armenia. Only one population is known. The extent of occurrence and the area of occupancy are less than 10 km². The species grows in the lands intensively developed for agricultures purposes.

It was not included in the first edition of the Red Data Book of Armenia.

It is not included in the Annexes of CITES and that of the Bern Convention.

Description. Subshrub, 20–40 cm, covered with simple, not glandulose hairs. Inflorescence depauperate. Calyx 5–5,5 (6) mm long; teeth 1,5 mm long. Petals white, hardly prominent from calyx, with slightly emarginated blade.

Distribution. In Armenia it occurs only in Yerevan floristic region (surroundings of Surenavan village). AOO is 4 km². The number of locations is 1.

Ecological, biological and phytocoenological peculiarities. Grows in lower mountain belt, at the altitudes of 800 meters above sea level, on dry stony slopes, in the semi-deserts. Flowering in June, fruiting from June to July.

Limiting factors. Restricted extent of occurrence and area of occupancy, loss/degradation of habitats caused by land development for agricultural purposes.

Conservation actions. No conservation actions. Necessary: monitoring of the population state, search of new habitats.

148. *Arenaria brachypetala* (Grossh.) T. N. Popova — Որմնարույս կարճաթերթիկավոր — Песчанка коротколепестная

CR B 1 ab(ii,iii,iv) + 2 ab(ii,iii,iv)

© ՀՀ ԳԱԱ Բուսաբանության ինստիտուտի հերբարիում
 © Herbarium of the Institute of Botany of NAS of Armenia

Սկզբնաղբյուրներ/References

Հայաստանի ԳԱԱ Բուսաբանության ինստիտուտի հերբարիումի նյութեր

Herbarium materials of the Institute of botany of NAS RA
 Попова Т. Н. 1972. Заметки о некоторых кавказских видах сем. Caryophyllaceae. Нов. сист. высш. раст., 9: 159–162. Ленинград.

Nersesyan A. A. 2004. Notes on *Arenaria brachypetala* (Grossh.) T. N. Popova (Caryophyllaceae).

Флора, растительность и растительные ресурсы Армении, 15: 33–36. Ереван.

Կազմող՝ Ա. Ա. Ներսիսյան

Compiler A. A. Nersesyan

Կարեգործիչ: Կրիտիկական վիճակում գտնվող տեսակ է: Հայտնի է ընդամենը մեկ պոպուլյացիա՝ 10 քառ. կմ-ից պակաս տարածման և բնակության շրջաններով: Տեսակին սպառնում է աճելավայրերի պայմանների փոփոխություն՝ կապված տնտեսական գործունեության ակտիվացման հետ:

Հայաստանի Կարմիր գրքի առաջին հրատարակության մեջ ընդգրկված չէր:

Ընդգրկված չէ CITES-ի և Բեռնի կոնվենցիաների հավելվածներում:

Նկարագրություն: Բազմամյա խոտաբույս՝ 20–40 սմ բարձրության: Պսակաթերթերը՝ բաժակաթերթերից կարճ, դեղնավուն-կանաչավուն: Բաժակաթերթերը՝ բթացած: Բույսը ներքևի մասում մահացած տերևների մնացորդներով:

Տարածում: Հայաստանում հայտնի է միայն Երևանի ֆլորիստիկական շրջանում (Երախի լեռնաշղթա, լեռնագագաթ՝ Փոքր Իլկասար): AOO՝ 8 քառ. կմ, լոկալիտներ՝ 1: Հայաստանից բացի, աճում է Հյուսիսարևմտյան Իրանում:

Կենսաբանական, էկոլոգիական և ֆիտոգենոլոգիական առանձնահատկություններ: Աճում է ստորին լեռնային գոտում, ծ. մ. 800–900 մ բարձրությունների վրա, չոր քարքարոտ լանջերին, կիսասանապատում և ֆրիգանաման բուսականության մեջ: Մաղկում է հունիս ամսին, պտղաբերում՝ հունիս–հուլիսին:

Մահմանափակող գործոններ: Մահմանափակ տարածման և բնակության շրջաններ, վտրարթիվ լոկալիտներ, աճելավայրերի կորուստ կամ դեգրադացիա՝ կապված գյուղատնտեսական գործունեության ակտիվացման և անասունների կողմից այրարման հետ:

Պահպանության միջոցառումներ: Պահպանություն չի իրականացվում: Անհրաժեշտ է իրականացնել պոպուլյացիայի վիճակի մոնիթորինգ, ստեղծել մոթ ԲՀՊՏ Երախի լեռնաշղթայի վրա:

Category. Critically endangered species. Only one population is known. The extent of occurrence and the area of occupancy are less than 10 km². The species faces decline of the extent of occurrence and the area of occupancy caused by the intensity of economic activities.

It was not included in the first edition of the Red Data Book of Armenia.

It is not included in the Annexes of CITES and that of the Bern Convention.

Description. Perennial herb, 20–40 cm. Stems in basal part with remnants of dead leaves. Petals shorter than sepals, yellowish–greenish. Sepals obtuse.

Distribution. In Armenia it occurs only in Yerevan floristic region (Yerakh mountain range, Small Ilkasar Mountain). AOO is 8 km². The number of locations is 1. Besides Armenia the species grows in North–West Iran.

Ecological, biological and phytocoenological peculiarities. Grows in lower mountain belt, at the altitudes of 800–900 meters above sea level, on dry stony slopes, in the semi–deserts and among phryganoid vegetation. Flowering in June, fruiting from June to July.

Limiting factors. Restricted extent of occurrence, area of occupancy, and number of locations, loss/degradation of habitats caused by the intensity of agricultural activities and trampling by cattle.

Conservation actions. No conservation actions. Necessary: monitoring of the population state, establishment of specially protected natural area in Yerakh mountain range.

149. *Bufonia takhtajanii* Nersesian — Դոդոշխոտ Թ-ախարաջյանի — Бюфония Тахтаджяна

CR B 1 ab(ii,iii,iv,v) + 2 ab(ii,iii,iv,v)

© Անուշ Ներսեսյան
© Anush Nersesyan

Կարեգորիա: Կրիտիկական վիճակում գտնվող տեսակ է: Հայաստանի 1 նդեմի է: Հայտնի է մեկ պոպուլյացիա: Տարածման և բնակության շրջանների մակերեսը 10 քառ. կմ-ից պակաս է: Առկա է աճելավայրերի խախտման սպառնալիք՝ անասունների տրամադրման և շինարարական աշխատանքների արդյունքում:

Հայաստանի Կարմիր գրքի առաջին հրատարակության մեջ ընդգրկված չէր:

Ընդգրկված չէ նաև CITES-ի և Բեռնի կոնվենցիաների հավելվածներում:

Նկարագրություն: Բազմամյա բույս՝ 15–30 սմ բարձրությամբ, հաստացած ցողունաբնույթով և բարակ, փխրուն ճյուղերով: Տերևները՝ գծային, կոշտ: Պսակաթերթերը՝ բաժակից երկար, սպիտակ:

Տարածում: Հայտնի է Երևանի ֆլորիստիկական շրջանում (Երախի լեռնաշղթա): AOO 8 քառ. կմ է, լոկալիտետը՝ 1:

Կենսաբանական, էկոլոգիական և ֆիտոգենոլոգիական առանձնահատկություններ: Աճում է ստորին լեռնային գոտում ծ. մ. 900–1000 մ բարձրությունների վրա, քարքարոտ գիպսակիր լանջերին, ֆրիգանաման բուսականության մեջ: Ճաղկում է հուլիս ամսին, պտղաբերում՝ օգոստոսին:

Սահմանափակող գործոններ: Սահմանափակ տարածման և բնակության շրջաններ, փոքրաքիվ լոկալիտետներ, աճելավայրերի կորուստ կամ դեգրադացիա՝ ճանապարհաշինության և անասունների կաղնից տրամադրման հետևանքով:

Պահպանության միջոցառումներ: Պահպանություն չի իրականացվում: Անհրաժեշտ է իրականացնել պոպուլյացիայի վիճակի մոնիթորինգ, ստեղծել մոթ ԲՀՊՏ Երախի լեռնաշղթայի վրա:

Category. Critically endangered species. Endemic of Armenia. Only one population is known. The extent of occurrence and the area of occupancy are less than 10 km². The key threats include habitat disturbance as a result of cattle trampling and construction works.

It was not included in the first edition of the Red Data Book of Armenia.

It is not included in the Annexes of CITES and that of the Bern Convention.

Description. Perennial plant 15–30 cm, with thickened caudex and thin, fragile branches. Leaves linear, rigid. Petals longer than calyx, white.

Distribution. In Armenia it grows only in Yerevan floristic region (Yerakh mountain range). AOO is 8 km². The number of locations is 1.

Ecological, biological and phytocoenological peculiarities. Grows in lower mountain belt, at the altitudes of 900–1000 meters above sea level, on stony gypsaceous slopes, among phryganoid vegetation. Flowering in July, fruiting in August.

Limiting factors. Restricted extent of occurrence, area of occupancy, and number of locations, loss/degradation of habitats caused by the cattle trampling and road constructions.

Conservation actions. No conservation actions. Necessary: monitoring of the population state, establishment of specially protected natural area in Yerakh mountain range.

Սկզբնաղբյուրներ/References

Հայաստանի ԳԱԱ Բուսաբանության ինստիտուտի հերբարիումի նյութեր

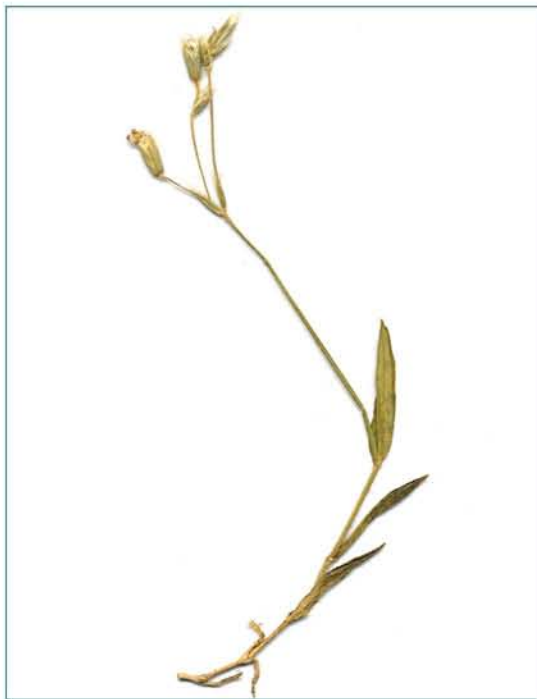
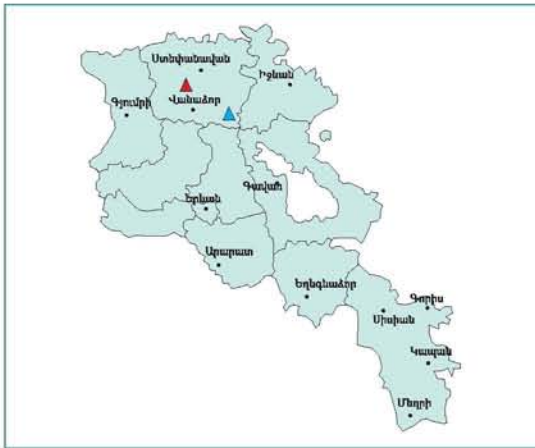
Herbarium materials of the Institute of botany of NAS RA
Nersesyan A. A. 2002. Новый вид *Bufonia takhtajanii* Nersesian (Caryophyllaceae) – эндемик Армении. Флора, растительность и растительные ресурсы Армении, 14: 4–5. Ереван.

Կազմող՝ Ա. Ա. Ներսեսյան

Compiler A. A. Nersesyan

150. *Cerastium capillatum* I.V.Sokolova — ճոճռուկ մազոպ — Ясколка волосатая

CRB 1 ab (ii,iii,iv,v) + 2 ab(ii,iii,iv,v)

© ՀՀ ԳԱԱ Բուսաբանության ինստիտուտի հերբարիում
 © Herbarium of the Institute of Botany of NAS of Armenia

Կարեգործիչ: Կրիտիկական վիճակում գտնվող տեսակ է: Հայացի է երկու ֆլորիստիկական շրջաններում: Տարածման և բնակության շրջանների մակերեսը՝ 10 քառ. կմ-ից պակաս է: Արևալը խիստ մասնատված է: Տնտեսական գործունեության և կլիմայի փոփոխության հետ կապված աճելավայրերի պայմանների փոփոխությունները կարող են առաջացնել տարածման շրջանի և պոպուլյացիայի անհատների թվաքանակի կրճատում:

Հայաստանի Կարմիր գրքի առաջին հրատարակության մեջ ընդգրկված չէր:

Ընդգրկված չէ մտն CITES-ի և Բեռնի կոնվենցիաների հավելվածներում:

Նկարագրություն: Բազմամյա խառաբույս՝ 10–15 սմ բարձրությամբ: Տերևները զնայինից մինչև զնային–նշտարածն, 20–40 (50) մմ երկարությամբ: Բաժակաթերթերը 8–11 մմ երկարությամբ:

Տարածում: Հայաստանում հայտնի է Իջևանի (Հալաբի լեռնաշղթա) և Լոռու (Բազումի լեռնաշղթա) ֆլորիստիկական շրջաններում: AOO 8 քառ. կմ է, լոկալիտները՝ 2: Հայաստանից բացի աճում է հարավային Դարաբադում և Արևելյան Թուրքիայում:

Կենսաբանական, էկոլոգիական և ֆիտոցենոլոգիական առանձնահատկություններ: Աճում է ենթալպյան գոտում, ծ. մ. 1800–2260 մ բարձրությունների վրա, մարգագետիններում, քարքարոտ լանջերին: Մտնում է հուլիս–օգոստոս ամիսներին, պտղաբերում՝ օգոստոսին:

Սահմանափակող գործոններ: Սահմանափակ տարածման և բնակության շրջաններ, աճելավայրերի կորուստ կամ դեգրադացիա՝ անատմաների կողմից տրոփման հետևանքով, կլիմայի գործող փոփոխություն:

Պահպանության միջոցառումներ: Պահպանություն չի իրականացվում: Անհրաժեշտ է իրականացնել պոպուլյացիայի կառուցվածքի և անհատների թվաքանակի ճշտում, դրա վիճակի մոնիթորինգ:

Category. Critically endangered species. It is found in two floristic regions, the extent of occurrence and the area of occupancy are less than 10 km². Area of distribution is severely fragmented. Habitat changes caused by economic activities and global climate change may lead to the decline of the area of distribution and to the number of the individuals of the population.

It was not included in the first edition of the Red Data Book of Armenia.

It is not included in the Annexes of CITES and that of the Bern Convention.

Description. Perennial herb 10–15 cm. Leaves linear to linear-lanceolate, 20–40 (50) mm long. Sepals 8–11 mm long.

Distribution. In Armenia it is found in Idjevan (Halab mountain range) and Lori (Bazum mountain range) floristic regions. AOO is 8 km². The number of locations is 2. Besides Armenia the species is distributed in South Karabagh and East Turkey.

Ecological, biological and phytocoenological peculiarities. Grows in sub-alpine belt, at the altitudes of 1800–2260 meters above sea level, on stony slopes, in the meadows. Flowering from July to August, fruiting in August.

Limiting factors. Restricted extent of occurrence, area of occupancy, and number of locations, loss/degradation of habitats caused by the cattle trampling and global climate change.

Conservation actions. No conservation actions. Necessary: survey on population numbers and range, search of new habitats, monitoring of the state of the population.

Մկգրնադրություններ/References

Հայաստանի ԳԱԱ Բուսաբանության ինստիտուտի հերբարիումի նյութեր

Herbarium materials of the Institute of botany of NAS RA.
 Соколова И. 1990. Новые виды рода *Cerastium* (Caryophyllaceae) с Кавказа. Бот. журн. (Ленинград), 75, 10: 1449–1451.

Կազմող՝ Ա. Ա. Ներսեսյան

Compiler A. A. Nersesyan

151. *Coccyganthe flos-cuculi* (L.) Fourr. — Կկվածաղիկ — Кукунжикли цвет
(=*Lychnis flos-cuculi* L., *Coronaria flos-cuculi* (L.) A.Br.)

CR B 1 ab(i,ii,iii,v) + 2 ab(i,ii,iii,v)

© Անուշ Ներսեսյան
© Anush Nersesyan

Կարեգործիչ: Կրիստիանական վիճակում գտնվող տեսակ է: Հայտնի է մեկ սպառնալից: Տարածման և բնակության շրջանների մակերեսը 10 քառ. կմ-ից պակաս է: Տեսակին սպառնում է ճանապարհաշինությունը և մեղրարարական աշխատանքների անցկացումը:

Հայաստանի Կարմիր գրքի առաջին հրատարակության մեջ ընդգրկված չէր:

Ընդգրկված չէ CITES-ի և Բեռնի կոնվենցիաների հավելվածներում:

Նկարագրություն: Բազմամյա, համարյա մերկ բույս՝ 30–70 սմ բարձրությամբ: Տերևները՝ նշտարաձև: Մաղիկները՝ բաց մանուշակագույն, կալված: Բաժակը՝ 6–8 մմ երկարությամբ: Պսակաթերթերի թիվը՝ 4–բաժան: Բարձրաժեք գեղազարդային բույս է:

Տարածում: Հանդիպում է միայն Իջևանի ֆորիստիկական շրջանում (Լեռնոտովո գյուղի շրջակայք): AOO 4 քառ. կմ է, լոկալիտներ՝ 1: Հայաստանից բացի, աճում է Նախակովկասում և ամբողջ Եվրոպայում:

Կենսաբանական, էկոլոգիական և ֆիտոցենոլոգիական առանձնահատկություններ: Աճում է միջին լեռնային գոտում, ծ. մ. 1700 մ բարձրության վրա, խոնավացած տեղերում: Մաղկում է հուլիսին, պտղաբերում՝ օգոստոսին:

Սահմանափակող գործոններ: Սահմանափակ տարածման և բնակության շրջաններ, աճելավայրերի կորուստ կամ դեգրադացիա՝ ճանապարհաշինության և գյուղատնտեսական հանդակների ընդլայնման հետևանքով:

Պահպանության միջոցառումներ: Պահպանության գործողություններ չեն իրականացվում: Անհրաժեշտ է իրականացնել սրապույցիայի վիճակի մոնիթորինգ:

Category. Critically endangered species. One sub-population is known. The extent of occurrence and the area of occupancy are less than 10 km². The species grows in swampy places, near highways. Road constructions and implementation of amelioration works represent of serious threat to the species.

It was not included in the first edition of the Red Data Book of Armenia.

It is not included in the Annexes of CITES and that of the Bern Convention.

Description. Perennial, almost glabrous herb 30–70 cm. Leaves lanceolate. Calyx 6–8 mm long. Flowers pendent. Petals light violet, quadripartite.

Distribution. In Armenia it grows in Idjevan (surroundings of Lermontovo village) floristic region. AOO is 4 km². The number of locations is 1. Besides Armenia the species is distributed in the Ciscaucasia and the whole of Europe.

Ecological, biological and phytocoenological peculiarities. Grows in middle mountain belt, at the altitude of 1700 meters above sea level, in wetlands. Flowering in July, fruiting in August.

Limiting factors. Restricted extent of occurrence, area of occupancy, and number of locations, loss/degradation of habitats caused by road constructions and expansion of arable lands.

Conservation actions. No conservation actions. Necessary: monitoring of the population state.

Մկգրնադրյուններ/References

Հայաստանի ԳԱԱ Բուսաբանության ինստիտուտի
հերբարիումի նյութեր

Herbarium materials of the Institute of botany of NAS RA
Красная книга Армянской ССР. 1989: 89. Ереван.

Կազմող՝ Ա. Ա. Ներսեսյան

Compiler A. A. Nersesyan

152. *Coronaria coriacea* (Moench) Schischk. & Gorschk. — Կորոնարիա կաշվեկերպ — Коровария кожистая (= *Lychnis coronaria* (L.) Desr.)

EN B 1 ab (ii, iii, iv) + 2 ab (ii, iii, iv)

© Էլեոնորա Գաբրիելյան
© Eleonora Gabrielyan

Սկզբնաղբյուրներ/References

Հայաստանի ԳԱԱ Բուսաբանության ինստիտուտի
հերբարիումի նյութեր

Herbarium materials of the Institute of botany of NAS RA.
Гроссгейм А. А. 1945. Род *Coronaria*. Флора Кавказа, 3:
258. Баку.

Cullen J. 1967. *Lychnis*. Flora of Turkey, 2:
243. Edinburgh.

Melzheimer V. 1988. *Silene*. Flora Iranica, 163:
341–508. Graz.

Կազմող՝ Ա. Ա. Ներսիսյան
Compiler A. A. Nersisyan

Կարեգործիչ: Վտանգված տեսակ է: Հայտնի է մեկ պոպուլյացիա: Տարածման և բնակության շրջանների մակերեսը 10 քառ. կմ–ից պակաս է: Տեսակին սպառնում է չափից ավելի հավաքի՝ որպես գեղազարդային բույս, անտառտնտեսական գործունեությունը, ճանապարհաշինությունը, գյուղատնտեսական հանդակների ընդարձակումը:

Հայաստանի Կարմիր գրքի առաջին հրատարակության մեջ ընդգրկված չէր:

Ընդգրկված չէ նաև CITES-ի և Բեռնի կոնվենցիաների հավելվածներում:

Նկարագրություն: Բազմամյա խոտաբույս՝ 30–70 սմ բարձրության: Տերևները՝ երկարավուն կամ էլիպսաձև: Պսակաթերթերը՝ ռոստրազույց կարմիր կամ ծիրանագույն, 20–25 մմ երկարության:

Տարածում: Հայաստանում հայտնի է միայն Ջանգեզուրի ֆլորիստիկական շրջանում («Շիկահող» պետական արգելոց, Սրաշեն, Ներքին հանդ): АОО 8 քառ. կմ է, լոկալիտետը՝ 2: Հայաստանից բացի հանդիպում է Նախիջևանում, Թալիշում, Կենտրոնական և Հարավային Եվրոպայում, Հյուսիսարևմտյան Աֆրիկայում, Հյուսիսային Իրանում, Միջին Ասիայում (Թուրքմենստան):

Կենսաբանական, էկոլոգիական և ֆիտոգենոլոգիական առանձնահատկություններ: Աճում է միջին լեռնային գոտում, ծ. մ. 1300 մ բարձրության վրա, անտառում, անտառի եզրերին, ճամփեզրերին: Ծաղկում է հունիս ամսին, պտղաբերում՝ օգոստոսին:

Սահմանափակող գործոններ: Սահմանափակ տարածման և բնակության շրջաններ, աճելավայրերի կորուստ կամ ղեկավարչա՝ անտառտնտեսական գործունեության, ճանապարհաշինության, գյուղատնտեսական հանդակների ընդարձակման նպատակով, չափից ավելի հավաք՝ որպես բարձրարժեք գեղազարդային բույս:

Պահպանության միջոցառումներ: Պոպուլյացիայի մի մասը պահպանվում է «Շիկահող» պետական արգելոցի տարածքում: Անհրաժեշտ է իրականացնել պոպուլյացիայի վիճակի մոնիթորինգ:

Category. Endangered species. One population is known. The extent of occurrence and the area of occupancy are less than 10 km². The species faces the threat of over-collection as a decorative plant, forestry activities, road constructions, expansion of arable lands as well.

It was not included in the first edition of the Red Data Book of Armenia.

It is not included in the Annexes of CITES and that of the Bern Convention.

Description. Perennial herb, 30–70 cm. Leaves oblong or elliptic. Petals coccineous or purple, 20–25 mm long.

Distribution. In Armenia it occurs only in Zangezur floristic region (“Shikahogh State Reserve”, Srashen, Nerkin Hand). АОО is 8 km². The number of locations is 2. Beyond the borders of Armenia the species grows in Nakhichevan, Talish, Central and South Europe, North–West Africa, North Iran, Middle Asia (Turkmenia).

Ecological, biological and phytocoenological peculiarities. Grows in middle mountain belt, at the altitude of 1300 meters above sea level, in the forest, near forest edges, at the roadsides. Flowering in June, fruiting in August.

Limiting factors. Restricted extent of occurrence and area of occupancy, loss/degradation of habitats caused by forestry activity, road construction, expansion of arable lands, as well as over-collection as decorative plant.

Conservation actions. The part of the populations is conserved in “Shikahogh” State Reserve. Necessary: monitoring of the population state.

153. *Dianthus cyri* Fisch. & C.A.Mey. — Մեխակ քուռի — Гвоздика куринская

EN B 1 ab(ii,iii) + 2 ab(ii,iii)

© ՀՀ ԳԱԱ Բուսաբանության ինստիտուտի հերբարիում
 © Herbarium of the Institute of Botany of NAS of Armenia

Մկզբնաղբյուրներ/References

Հայաստանի ԳԱԱ Բուսաբանության ինստիտուտի հերբարիումի նյութեր

Herbarium materials of the Institute of botany of NAS RA
 Красная книга Армянской ССР. 1989: 90. Ереван.

Гроссгейм А. А. 1945. Род *Dianthus*. Флора Кавказа, 3: 278–295. Бакү.

Шишкин Б. К., Аветисян Е. М. 1956. Род *Dianthus*. Флора Армении, 2: 188–210. Ереван.

Reeve H. 1967. *Dianthus*. Flora of Turkey, 2: 99–131. Edinburgh.

Rechinger K. H. 1988. *Dianthus*. Flora Iranica, 163: 128–188. Graz.

Կազմող՝ Ա. Ա. Ներսեսյան

Compiler A. A. Nersesyan

Կարեգորիա: Վտանգված տեսակ է: Հայտնի է 2 պոպուլյացիա Երևանի ֆլորիստիկական շրջանում: Տարածման և բնակության շրջանների մակերեսը 500 քառ. կմ–ից պակաս է: Ինտենսիվ տնտեսական զործունեությունը, հողերի յուրացումը գյուղատնտեսական հանդակների համար, ճահիճների չորացումը և բուսականության այլոմը կարող է առաջացնել տեսակի տարածման և բնակության շրջանների կրճատում:

Հայաստանի Կարմիր գրքի առաջին հրատարակության մեջ ընդգրկված էր 1 կարգավիճակով՝ ռելիզացման սպառնալիքի ենթակա տեսակ:

CITES-ի և Բևոնի կոնվենցիաների հավելվածներում ընդգրկված չէ:

Նկարագրություն: Միամյա խոտաբույս՝ 15–30 սմ բարձրությամբ: Բաժակը՝ զորանուկավոր, 15 մմ երկարությամբ: Պատկարբերքը՝ բացմանուշակագույն, ճեղքված-ստամնավոր, մերկ:

Տարածում: Հայաստանում հայտնի է Երևանի ֆլորիստիկական շրջանում (Արարատ ավանի շրջակայք, Վեդի, Աշտարակ): EOO 360 քառ. կմ է, AOO՝ 12 քառ. կմ, լոկալիտները՝ 3: Հայաստանից բացի հանդիպում է Արևմտյան և Արևելյան Անդրկովկասում, Նախիջևանում, Արարական թերակղզում, Իրաքում, Իրանում և Աֆղանստանում:

Կենսաբանական, էկոլոգիական և ֆիլոգենոլոգիական առանձնահատկություններ: Աճում է ստորին լեռնային գոտում, ծ. մ. 900–1200 մ բարձրությունների վրա, գետերի ավազառ ափերին, սղակաված ճահիճներում, շիրջակում: Մտկվում է հունիս ամսին, պտղաբերում՝ հուլիսին:

Սահմանափակող գործոններ: Սահմանափակ տարածման և բնակության շրջաններ, աճելավայրերի կորուստ կամ դեգրադացիա՝ գյուղատնտեսական հանդակների ընդարձակման, ճահիճների չորացման, արածեցման, բուսականության այլման հետևանքով:

Պահպանության միջոցառումներ: Ներկայումս Արարատի ճահիճները առանձնացվել են որպես բնության հուշարձան, սակայն պահպանության իրական գործողություններ չեն իրականացվում: Անհրաժեշտ է իրականացնել պոպուլյացիայի վիճակի մոնիթորինգ:

Category. Endangered species. Two populations are known in Yerevan floristic region. The extent of occurrence and the area of occupancy are less than 500 km². Intensive economic activity, land development for arable purposes, drainage of swamps and vegetation burning may lead to the decline of the extent of occurrence and area of occupancy of the species.

It was included in the first edition of the Red Data Book of Armenia under Category 1: Endangered species.

It is not included in the Annexes of CITES and that of the Bern Convention.

Description. Annual herb, 15–30 cm. Calyx verrucose, 15 mm long. Petals lilac, incised-dentate, glabrous.

Distribution. In Armenia it occurs in Yerevan floristic regions (surroundings of Ararat town, Vedi, Ashtarak). EOO is 360 km², AOO is 12 km². The number of locations is 3. Beyond the borders of Armenia the species grows in East and West Transcaucasia, Nakhichevan, Arabian Peninsula, Iraq, Iran, Afghanistan.

Ecological, biological and phytocoenological peculiarities. Grows in lower mountain belt, at the altitudes of 900–1200 meters above sea level, on sandy riversides, in salt marshes, in the shibliak. Flowering in June, fruiting in July.

Limiting factors. Restricted extent of occurrence and area of occupancy, loss/degradation of habitats caused by land development for arable lands, drainage of swamps and vegetation burning.

Conservation actions. At present the Ararat salt marshes are distinguished as nature monuments, but actual conservation measures are not carried out. Necessary: monitoring of the population state.